määräysten alaisena ja mm. eräistä rakennusaineista johtuva puute vaikeutti suuresti rakennustoimintaa. Rauhan tultua kuitenkin tilanne alkoi helpottua kansainvälisen kaupanvilkastuttua. Vuoden alkupuolella ilmeni vielä, varsinkin rakennusalalla työttömyyttä, mutta keväällä ja kesällä työtilanne alkoi parantua, etenkin kirvesmiesten osalta, olihan silloin olosuhteiden pakosta puutalojen rakentaminen vallitsevana.

Kun tuhoisa maailmansota oli viimeinkin päättynyt fasistisen suuntauksen musertavaan tappioon, avautui myös Suomen työväestölle vapaammat toimintamahdollisuudet. Rauhan ansiosta alkoi myöskin Suomen työväestön ammatillinen, samoin poliittinen toiminta vilkastua siitä lamaannuksesta, jonka sota-ajan raskaat olot ja määräykset sen olivat painaneet. Mm. vuoden alkupuolella toimitetuissa eduskuntavaaleissa saavuttivat demokraattista suuntausta kannattavat voimat huomattavan voiton.

Ammatillisissa järjestöissä alkoi jäsenmäärä ennätysmäisesti lisääntyä. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Rakennustyöläisten Liiton jäsenmäärä, joka vuoden 1944 lopussa oli 8.795 oli vuoden 1945 lopussa 30,519 jäsentä. Samoin Kirvesmiesten osaston vuoden 1945 toimintakertomuksessa mainitaan osaston jäsenmäärä, joka vuoden alussa oli vain 278, vuoden loppuun mennessä nousseen 1214. Toimintakertomuksessa lausutaan tämän johdosta mm.: "Edellä selostetun johdosta voidaan mainita, että osastomme jäsenmäärä on saavuttanut suunnilleen sen luvun, mikä sillä Helsingissä ja lähiympäristössä on mahdollista". Tämä määritelmä ei kuitenkaan pidä täysin paikkaansa, kuten myöhemmin tapahtunut jäsenluvun vaihtelu osoittaa.

PALKKANEUVOTTELUJA JA LIIKEHTIMISTÄ SODANJÄLKEISINÄVUOSINA.

Valtioneuvoston aikaisemmin antamien ohjepalkkojen mukaan jouduttiin edelleenkin palkat määrittelemään. Kuluneenakaan vuotena ei kirvesmiesten palkkoihin saatu mainittavimpia korotuksia. Aikapalkkoihin saatiin vain pienempiä "kuoppakorotuksia", urakkapalkkoihin ei saatu mitään varsinaisia korotuksia ainoastaan pieniä "tasauksia" toimeenpantiin. Edellisenä vuonna solmittuun työehtosopimukseen saatiin kuitenkin huomattavia uudistuksia. Urakkatyössä sattuneista ns. odotusajasta määrättiin maksettavaksi urakka-ansiota vastaava korotus. Päiväraha korotettiin 75 mk:sta 125 mk:aan. Matkakorvaukset kaupunkien, kauppalain ja taajaväkisten yhdyskuntien esialueille tulivat uudessa sopimuksessa tarkemmin määriteltyä. Myöskin kirvesmiehille maksettava työkalukorvaus saatiin silloin sopimukseen. Tämä oli huomionarvoinen uudistus. Vuonna 1947 ei työehtosopimusta sanottu irti kummaltakaan puolelta, mutta käydyissä neuvotteluissa, jotka päättyivät maaliskuun aikana hyväksyttiin urakkahinnoitteluja korotettavaksi noin 15 %.

Kevään lähetessä alkoivat hinnat kuitenkin jatkuvasti nousta. Tällöin SAKn taholta tehtiin esitys valtioneuvostolle ns. markkamääräisen lisän muodossa, ollen se 5:- - 6:50 eri paikkakunntaluokissa kaikilla aloilla aikapalkkoihin ja vastaavan suuruinen korotus kuukausipalkkalaisille. Valtioneuvosto teki esityksen mukaisen muutoksen palkkaohjeisiin. Muutos tuli voimaan 16.5.1947. Muutoksen johdosta rakennusalalla urakkahinoittelua korotettiin vastaavasti 12 %. Jatkuva hintojen ja elinkustannusten nousu synnytti kuitenkin syyskesällä voimakasta liikehtimistä palkkarintamalla. Syyskuun 20 pnä päivätyllä kirjelmällä mm.

SAK kiirehti hallitusta tekemään palkkajärjestelyn, uhaten pahimmassa tapauksessa yleislakolla.

Tilanteen huomioonottaen Valtioneuvosto antoikin uuden palkkaohjepäätöksen lokak. 3 pnä 1947. Päätöksen mukaan palkat nostetaan keskimäärin 20 % aikapalkkojen osalta ja urakkapalkkojen korotus jätettiin työmarkkinajärjestöjen keskenään sovittavaksi. Samalla palkat sidottiin indeksiin. Sitkeiden neuvottelujen jälkeen saatiin rakennusalan urakkapalkkoihin keskimäärin 33 % korotus. 1948 sanottiin rakennusalan työehtosopimukset irti ja esitettiin uusi esitys. Neuvottelut venyivät pitkiksi ja niillä ei saatu hyväksyttävää tulosta, joka johti siihen, että liitto jätti rakennustyönantajille uhkavaatimuksen. Toimenpide johtikin siihen, että lopuksi neuvottelussa päästiin sopimukseen molempien osapuolten tehdessä myönnytyksiä ja niin vältyttiin avoimesta työtaistelusta. Toimenpiteellä saatiin mm. kirvesmiestenkin urakkahintoihin noin 25 - 30 % korotukset. Muutenkin saatiin eräisiin työehtosopimuksen kohtiin huomattavia paranuksia.

Alussa vuotta 1949 oli kaikissa rakennusliiton osastoissa käsitelty palkkakysymystä. Näissä kokouksissa tehtyjen esitysten pohjalla liitto sanoi irti voimassaolevan työehtosopimuksen ja jätettiin uudet sopimusehdotukset. Huomattavin muutosehdotus oli 45 tuntisen työviikon soveltaminen. Neuvottelussa ei päästy tuloksiin ja SAK myönsi liitolle lakkoluvan. Hinta- ja palkkaneuvoston hidastelun johdosta lakon alkamista siirrettiin usean kerran. Huolimatta siitä, että SAK vielä yritti lykätä lakon alkamispäivää, liittotoimikunta katsoi, että lakon alkamista on jo siirrelty tarpeeksi ja niin ensimmäinen maatakäsittävä rakennustyöläisten lakko alkoi 17 pnä elok, 1949 klo 24. Vaikka mainittu lakko oli liiton jäsenistön hyväksymä ja se alkoi täysin yksimielisesti, se neljä viikkoa kestettyään lopetettiin. Syynä

tähän oli suurelta osalta se omituinen kanta, jonka SAKn työvaliokunta otti. Lakon vuoksi Rakennustyöläisten muunm. eroitettiin SAKn jäsenyydestä, myöhemmin syksyllä tämä päätös kuitenkin peruutettiin. Tähän lakkotaisteluun mm. Helsingin Kirvesmiesten osastokin yksimielisesti osallistui. Lakkolaisten tukemiseksi osaston varoista myönnettiin keskuslakkotoimikunnalle 100.000 - ja osaston lakkotoimikunnan välityksellä etupäässä osaston suuriperheisille jäsenille 200.000:-, SAKn työvaliokunnan menettelyä osaston kokouksessa ankarasti arvosteltiin.

Edellläselostetuista syistä ei työehtosopimusta ollut voimassa vielä vuoden 1950 alussakaan. Palkkakysymys pysyikin sekavana koko vuoden ajan. Valtiovallan taholta kumottiin palkkasäännöstelyn perusteella 1947 syksyllä laadittu elinkustannusindeksi, johon palkat oli kytketty. Sitten laaditut sekavat ja monimutkaiset F ja A sopimukset ja niin sanotut " pisteostot " monessa tapauksessahuononsivat työläisten elintasoa. SAKn johdon osuutta kyseisiin tapauksiin sekä suurten työläisjoukkojen mielialoja kuvastaa seuraava lainaus kirvesmiesten osaston toimintakertomuksesta vuodelta 1950: "Työväestön elintasoa on alennettu kuluneen vuoden aikana huomattavasti. Säännöstelyä on entisestään laajennettu ja myös palkat on asetettu uudelleen säännöstelyn alle. Ja sitten vielä ovat hinnat saaneet vapaasti kohota kapitalistien vittovarojen lisäämiseksi. Näin siitä huolimatta, vaikka meillä onkin järjestäytyneen työväestön voimakas keskusjärjestö, joka ei ole kyennyt tätä epätervettä kehitystä estämään. Tulkoon mainituksi, että sen sos.dem. enemmistö päätöksellä sieltä on eroitettu pari huomattavaa työläismielistä liittoa ja useampia paikallisia järjestöjä. Maan putkimiesten perustettu oman liittonsa, jota ei myöskään ole hyväksytty keskusjärjestömme jäseneksi, heikentää tämä huomattavasti järjestöväen yhtenäisyyttä. SAKn soluttautunsen kapitalistisen

hallituksen tienraivaajaklikin ansiosta, on työväestön yhteisestä elintasonsa parantamiskeinosta, yleislakosta tehty kauppatavaraa, saaden sitä nimeä myydessä vastineeksi joitakin epämääräisiä sopimuksia, joissa ei ole pyrittykään parantamaan työväestön elintasoa, vaan on niitä sopimuksia tehtäessä jo sovittu uusista hintojen korotuksista ja työväestön kokonaisansioiden alentamisesta. Avainasemassa olevan teollisuustyöväestön yli 8 viikkoa kestänyt työtaistelu oli ehyt ja voimakas, vaikka se taloudellisesti olikin raskas. Mutta voi sanoa, että tämän taistelun omisti omakseen koko maan työväestö. Muiden järjestöjen ohella käytti Rakennusliitto varoja tämän lakon tukemiseen noin 5 milj. mk. Näiden lisäksi myös eri osastot tukivat taloudellisesti tässä taistelussa. Meidän osastomme ja sen jäsenistön yhteisarvo painaa tässä vaa'assa yli milj. markkaa. Tästä aktiivisuudesta ja taloudellisesta tuesta, sekä taistelussa mukana olleiden työläisten taisteluhalusta huolimatta tämä lakko hävittiin, mutta ei taloudellisista syistä, vaan SAKn oikeistolaisten sumuttaessa yleislakkouhalla työläisten oikeutetut vaatimukset A-kirjaimeen ja työpisteisiin, joka sopimus antoi entistä enemmän ja vapaamman mielivallan työnantajille järjestää palkanalennukset - samoin kuin keväällä tehty F-sopimus, jossa myöskin käytettiin yleislakon uhkaa vaakakupissa."

Vuosina 1951 - 1952 palkat pysyivät melkein muuttumattomana ainoastaan päivärahojen ja työkalujen korvaus jonkunverran nousi. Vuonna 1953 työpalkkoja ns. "kustannuskriisin" varjolla yritettiin jopa alentaa. Mainittuna vuonna tuli rakennusalan työehtosopimus samanaikaisesti ylös molemmilta puolilta. Työnantajain haluttomuus neuvotteluun johti sopimuksettomaan tilaan. Tämä taasen johti siihen, että työmaalla alkoi liikehtimistä ja ns. istumalakkoja ja tämä sai työnantajat suopeammaksi neuvotteluja kohtaan. Elokuun 20 pnä allekirjoitettiin työehtosopimus ja palkkahinnoittelu jäi jotakuinkin entiselleen. Työ- ja

muihin ehtoihin tehtiin eräitä selvennyksiä ja työkalukorvauksiin tuli 5 markan lisä. Heinäkuun 15 pnä 1954 allekirjoitettiin taasen työehtosopimus, jossa määritellään kirvesmiesten urakka- ja aikapalkat. Palkkoihin tuli kuitenkin vain vähän parannuksia, muttwa muuten on mainittava työehtoihin saadut parannukset. Tällaisia ovat mm. sairausajan palkka-, matkakustannukset ja matkapäivien palkka, työkalukorvaus, joka silloin määriteltiin 50:- päivältä.

Kirvesmiesten tuntipalkkojen kehitys Helsingissä käy selville seuraavasta: vertailukohdaksi on otettu vuosi 1928, jota on pidettävä normaalivuotena, jolloin oli voimassa työehtosopimus. V. 1928 oli kirvesmiesten palkka 11 mk. tunti. Vuoden 1929 lopulla palkat alkoivat laskea ja huippunsa se saavutti vv. 1930 - 1931. Vuonna 1933 oli maksetut tuntipalkat noin 6:- - 6:50. Vasta va 1936 ne olivat saatu nousemaan 9:- - 10:5o ja v. 1937 10:5o - 11:50, v. 1939 11:5o - 13.oo, v: 1940 12:75 - 14:25, v. 1941 14:5o - 16:4o, v. 1942 17:25 - 19.3o V. 1943 18:- - 20:-, v. 1944 21:5o - 24:-, v. 1945 21:5o - 24:- Vuonna 1945 kesäkuun 1 päivästä palkkoihin saatiin korjaus. Tuntipalkat nousivat silloin 33:--35:-. Vuoden 1946 kesäkuun 15 päivästä alkaen olivat palkat 37:4o - 42:25. Toukokuun 15 päivästä 1947 nousivat tuntipalkat 43:90 - 48:75. Tällaista hiljaista kehitystä jatkui niin, että niinsanotut "ohjepalkat" vuoteen 1954 mennessä olivat kirvesmiehillä 110:- - 147:- tunnilta.

Työehtosopimuksessa vahvistetut palkat eivät koskaan vastanneet jatkuvasti kohoavia elinkustannuksia. Työtttömyyskausi silmälläpitäen työnantajat eivät näitä palkkoja suostuneet nostamaan todellisuutta vastaaviksi, vaikka työvoiman kysynnä ollessa vilkkaampaa maksoivatkin huomattavasti enemmän.

Opiskelu- ja valistustoiminta.

Osaston jäsenten käytännöllisen, samoinkuin teoreettisenkin tietoisuuden kohottamisen tärkeys oivallettiin heti osaston perustamisesta lähtien. Kuten Paasivuori 20 vuosikertomuksessaan mainitsee, käytettiin monenlaisia opiskelumuotoja. Järjestettiin suuremmille joukoille tarkoitettuja valistustilaisuuksia, joihin mm. hankittiin hyviä alustajia, jotka selostivat työläisille tärkeitä kysymyksiä. Osaston jäsenten keskuudessa opiskeltiin, paitsi järjestötehtävien käytännön kysymyksiä - myöskin yleissivistäviä asioita. Myöskin Paasivuori mainitsee käytetyn sellaista muotoa, että kokouksissa joku osaston jäsen esitti alustuksen, jonka johdosta sitten keskusteltiin. Mainitseepa hän olleen tapana, että kokous arvosteli eri alustuksia ja parhaaksi arvioidulle annettiin palkinto. Tällainen tapa täytyi myöhemmin kuitenkin lopettaa, koska kokouksiin kertyi jo niin paljon käytännön asioita, että aikaa ei enää riittänyt. Opiskelutoiminta eri muodoissa on sitten jatkunut ja kehittynyt entisestään. Paitsi osaston jäsenten keskeisiä opintokerhoja, on osaston jäseniä huomattavasti osallistunut erinäisiin muihin opiskeluryhmiin. Varsin suuriin summiin kohoaa se, mitä osasto toimintaaikanaan on jakanut avustuksina jäsenilleen, jotka ovat osallistuneet erinäisiin opintokursseihin ja kouluihin. Tällaisia kursseja, joissa pääasiallisesti opiskellaan ammattiyhdistystietoa, ammattiyhdistystoiminnan käytännön tehtäviä ja muita yleissivistäviä aineita, ovat järjestäneet muunmuassa SAK, Suomen Rakennustyöläisten Liitto, Työväen Sivistystyöjärjestö, Ammatillinen Keskusjärjestö ym. Osaston jäsenten pitempiaikaista opiskelua mm. Työväen Akatemiassa ja Sirola Opistossa on myöskin tuettu mm. maksamalla heidän kurssimaksunsa.

J u h l a t o i m i n t a

Osaston- ja koko ammattiyhdistystoiminnan tunnetuksitekemisen hyväksi on osasto järjestänyt vuosittain ns. "valistustilaisuuksia". Nämä tilaisuudet ovat samalla olleet uusien jäsenten vastaanottotilaisuuksia. Viimeaikoina on tämä muoto jäänyt pois käytännöstä ja valistus- ja jäsenhankintatyö on enemmän suunnattu työpaikoille.

Perinteelliset joulujuhlat, joihin osaston huvitoimikunta aina varaa arvokasta ohjelmaa, ovat hyvin suosittuja jäsenperheiden tutustumistilaisuuksia. Osaston jäsenmäärän lisääntyminen on tehnyt välttämättömäksi erillisen lasten joulujuhlan järjestämisen.

Vuosi 1945 oli osaston historiassa suuri merkkivuosi. Silloin tuli kuluneeksi puolivuosisataa siitä, kun järjestäytynyt kirvesmiesten yhteistoiminta katsotaan Helsingissä alkaneen. Lokakuun 6 pnä 1895 oli ensimmäinen kokous, jossa päätettiin ryhtyä perustamaan kirvesmiesten ammattiosastoa. Matti Paasivuoren kertomuksen mukaan varsinainen perustava kokous pidettiin 17 pnä marraskuuta 1895. Tässä kokouksessa valittiin osastolle toimikunta ja muut virkailijat, joten mainittu päivä on pidettävä osaston virxllisena syntymäpäivänä.

Merkkipäivää vietettiin osaston arvoa vastavalla juhlalla, joka pidettiin 15 pnä marraskuuta Messuhallissa. Vielä arvokkaampi oli osaston 60 v. juhla, joka pidettiin 8 pnä lokakuuta 1955 Helsingin Työväenyhdistyksen talossa. Juhlissa oli lukuisasti kunnia- ja kutsuvieraita, paitsi kotimaasta myös ulkomaisia. Lisäksi tämä maamme vanhimpiin kuuluva ammattiosasto sai muilta osastoilta ja järjestöiltä suuren määrän onnittelusähkeitä ja -adresseja.

Osastossa on jatkuvasti toiminut huvitoimikunta, joka on

huolehtinut juhlien ja muiden henkisten virkistystilaisuuksien järjestelyistä. Paitsi edellämainittuja joulu- ym. juhlia, on huvitoimikunta järjestänyt tanssi-iltoja, pienempiä ohjelmallisia tilaisuuksia yhdessä toisten osastojen kanssa, varsikin yhteistyö Helsingin kutojain kanssa on ollut kiinteätä.

Huvitoimikunnan alaisuudessa on toiminut myös erilaisia harrastuspiirejä. Mainittakoon näistä mm. 20-luvulla toiminut lauluryhmä, nimeltään "Kirvesmiesten Mölykööri". Johtajana sillä oli osastossa silloin aktiivisesti toiminut Konsta Lempinen. Vaikka kuoro ei taiteellisesti ollutkaan varsin korkealla tasolla, huvitti se kevyillä lauluillaan jäseniä määrätyissä tilaisuuksissa. Lisäksi on osaston jäsenistä koottu orkesteri, joka usein on soitellut osaston omissa tilaisuuksissa, onpa se esiintynyt julkisuudessakin. On syytä mainita, että orkesterissa on jatkuvasti ollut mukana Kosti Laine, joka yhäkin on aktiivisesti mukana osaston urheilutoiminnassa

Huvitoimikunnan alaisuuteen onmyös laskettava sodan jälkeen perustetun seinälehden toimitus. Alkuaan sen toimitukseen valittiin: M. Hietala, J. Höylä, S. Mahlberg, M. Uusitalo ja Kosula. Myöhemminlisättiin toimitukseen S. Kantola ja V. Valoranta, Seinälehti "Kirves" ilmestyikin sitten pitkän aikaa, sitä kuljetettiin suuremmilla työmailla, joissa se oli luettavana ruokalan seinällä, myös kokoushuoneen seinällä se oli jäsenten luettavana. Ajan oloon tämän suurikokoisen lehden kuljettaminen tuotti hankaluutta ja myöskin kokoushuoneen seinällä sen pitäminen häiritsi kokouksen kulkua.

Vuonna 1950 perusti joukko kirvesmiesten vaimoja ja ehkä tyttäriäkin naisjaoston, jonka kirvesmiehet sitten hyväksyivät osastonsa alaiseksi ja se sai nimeksensä "Kirvesmiesten eevät". Eevat ovatkin jatkuvasti toimineet huvi- ja urheilujaoston apuna.

Urheilu- ja muissa osaston järjestämissä tilaisuuksissa ovat he mm. hoitaneet virvokkeiden ym. myynnin ja tarjoilun. Heidän puuhakkaimpia henkilöitään on alusta alkaen ollut Amalia Pakarinen.

N u o r i s o t o i m i n t a

Osaston kuukausikokouksessa 12 pnä helmikuuta 1952 päätettiin perustaa erikoinen nuorisojaosto. Jaoston vastaavaksi valittiin Heimo Luukkonen ja jäseniksi Joel Kukkonen, Eino Östman, Aimo Laine ja Toivo Mäki. Paitsi kokouksia ja opiskelutilaisuuksia, joissa on käsitelty nuorisoa koskevia kysymyksiä, on myöskin harrastettu liikunta- ja erinäisiä virkistysmuotoja. Joensimmäisenä kesänä perustettiin lentopallojoukkue, joka kilpaili muiden nuorisojaostojen kanssa. Kerhotoiminta pääsi myöskin alkuun ja jo syksyllä esiintyi näytelmäkerho julkisesti.

Jaosto on jatkuvasti kehittänyt toimintamuotojaan, ohjelmaan on tullut lisää mm. retkeilyt ja tutustumiset eri ammattialojen nuorisoon ja heidän toimintaansa. Osanottovalmistelut kansainvälisiin nuorisofestivaaleihin on myöskin ollut jaoston tehtävänä. Jaoston jäsenistä olivat Toivo Pietiäinen ja Väinö Tuunanen mukana Bukarestin festivaalissa vuonna 1953. Toivottavasti jaoston työ edelleen kehitettynä vaikuttaa sen, että nuoret osaston jäsenet alkavat tuntea enemmän kiinnostusta osaston toimintaan.

U r h e i l u t o i m i n t a

Aikaisempia toimintakertomuksia selailtaessa huomaamme, että urheilutoimintaan on osastossa kiinnitetty huomiota melkein osaston perustamisesta alkaen. Ensimmäisiä kilpailumuotoja on ollut osaston jäsentenväliset hiihtokilpailut, jotka silloin

käytännössä olleen tavan mukaan olivat tasamaan hiihdot, jotka toimeenpantiin jäällä. Myöhemmin käy ilmi, että myös pyöräilyä on harrastettu osaston jäsenten keskuudessa.

Voidaan todeta, että varsinainen yleisurheilutoiminta osaston keskuudessa voidaan katsoa alkaneeksi vasta vuonna 1935. Tällöin mm. osaston urheilu- ja huvitoimikunta esittivät kainon pyynnön, että osasto myöntäisi smk. 100:- lainan iltama- ja urheilutoiminnan järjestämistä varten.

Tästä vaatimattomasta alusta on sitten kehittynyt varsin vilkas urheiluharrastus osaston jäsenistön keskuudessa. Paitsi jäsentenvälisiä kilpailuja, on osaston jäsenet ottaneet osaa moniin suurempiin kilpailuihin. Perinteelliseksi on muodostunut mm. muurarien ja kirvesmiesten väliset hähto- ja yleisurheilukilpailut. Osaston aloitteeksi on myös katsottava ns. työpaikkojen väliset hiihtokilpailut, jotka alkoivat jo vuonna 1945 ns. Kumpulan kilpailuilla. Myöskin osaston urheilutoimikunnan esityksestä sai alkunsa nyt jokavuotiseksi muodostuneet maankäsittävät kirvesmiesten ja sittemmin muittenkin rakennustyöläisten talvi- ja kesäkisat.

Palkinnot kilpailuihin on saatu enimmäkseen lahjoituksina. Lahjoituksia ovat tehneet monet yksityiset sekä monet rauta- ja urheilukaupat ym. Varsin arvokkaita pokaalia ja kiertopalkintoja ovat lahjoittaneet mm. Suomen Rakennustyöläisten Liitto, Helsingin Rakennustyöläisten Keskusjärjestö, Imatran Voima Oy, rakennusliikkeet: Arvola Oy, Rakennustoimi Oy, Silta ja Satama Oy Rakennusliike Korolainen Oy.

Osaston urheiluharrastuksesta antaa vakuuttavan kuvan palkintokokoelmakaappi, joka on nähtävänä osaston toimipaikassa. Tässä ei voida luetella nimeltä kaikkia niitä osaston jäseniä, jotka vuosien mittaan ovat olleet mukana. Loukkaamatta ketään, voidaan kuitenkin mainita muutamia nimiä, jotka jo vuosikymmeniä

ovat esiintyneet osaston urheilutoiminnan yhteydessä. Tällaisia ovat: hiihtäjät Edvin Lahtinen, Otto Lahtinen, Johan Kerjander ja V. Lavi sekä E. Villberg. Yleisurheilijoita ennenkaikkea Kosti Laine ja Toivo Huusko. Kilpailupöytäkirjoissa heidän nimensä siirtyy yleisestä sarjasta aina "teräsvaarien" sarjaan asti.

S e k a l a i s i a a s i o i t a.

Monia ammatillisia mutta myöskin poliittisia päivänkysymyksiä on osaston kokouksissa käsitelty ja merkitty niissä osaston mielipide.

Maaliskuun 10 pnä 1925 pidetyssä kokouksessa mm. on keskusteltu ammatillisen liikkeen kansainälisyydestä ja hyväksytty seuraava julkilausuma: "On luotava kaikkia maita ja kansallisuuksia, ammatillisesti järjestyneitä työläisiä käsittävä Internationaale. 2) ja että se Internationaale on luotava luokkataistelun pohjalle, 3) että konferenssin edustajat valitaan suhteellisesti jäsenluvun perusteella kustakin maasta".

Kokouksessa 26 pnä huhtikuuta samana vuonna käsiteltiin Ammattijärjestön suuren toimikunnan päätöstä lähettää edustaja Genevén työ/konferenssiin. Asiasta kokous hyväksyi seuraavanlaiset ponnet: " 1) Kokous tuomitsee sellaisen menettelyn, että vastoin Ammattijärjestön edustajakokouksen selvää päätöstä, on lähetetty edustaja kansainvälisen työtoimiston konferenssiin ja varoittaa Ammattijärjestön toimikuntaa jatkamasta tällaista edustajakokouksen päätösten rikkomista. 2) Jos tässä tai muissa kysymyksissä Ammattijärjestön toimikunta menettelee edustajakokouksen päätösten tai hengen vastaisesti, katsoo kokous välttämättömäksi, että Ammattijärjestön edustajakokous on mahdollisimman pian, so. ennen sääntöjen määrämää aikaa koolle kutsuttava". Tätä päätöstä vastaan esitti osaston jäsen A. Laitinen vastalauseensa pöytäkirjaan. Toimenpidettä, että oli suunnitteilla pitää helmik.

1927 Kööpenhaminan konferenssi, jossa suunniteltaisiin Neuvostoliiton ja pohjoismaiden ammatillisten järjestöjen ystävyys ja yhteistyösopimusta, päätti osaston kokous lämpimästi puoltaa.

Elokuun 1 pnä 1929 oli suunniteltu järjestää koko maata käsittäviä sodanvastaisia mielenosoituksia, mutta ne oli sisäministeri kieltänyt. Tästä toimenpiteestä osasto kokouksessaan esitti ankaran paheksumisensa. Samassa kokouksessa käsiteltiin myöskin ammatillisen liikkeen hajoittamista koskevaa toimintaa, päätettiin, että mainitunlainen toiminta on tuomittavaa ja jokaisen on toimittava työväen yhtenäisyyden puolesta nousevaa taantumusta vastaan.

Vuonna 1932 käsiteltiin osaston kokouksessa Rakennustyöl. liiton kirjelmää, jossa selostettiin silloista tilannetta ja liiton taloudellista asemaa. Selostuksesta ilmeni, että vallitsevan pula-ajan johdosta on liiton jäsenistä töissä vain 36 % ja avustusoikeutettuja 64 %. Tästä johtuen on liiton taloudellinen asema heikko, jonka vuoksi liittotoimikunta on katsonut olevansa pakoitettu alentamaan mm. sairaus- ja hautausavustuksen puoleen entisestä. Tämä synnytti osaston kokouksessa arvostelua liiton toimenpiteisiin nähden. Katsottiin, että liiton toimitsijain palkoissakin olisi ollut alentamisen syytä, aikana, jolloin liiton jäsenetkin saavat työskennellä suuresti alennetuilla palkoilla.

Hallituksen vuonna 1935 esittämä lakialoite, joka koski työriitaisuuksien sovittelua, arvosteltiin myös eräässä osaston kokouksessa ja hyväksyttiin seuraava päätöslauselma: "Että vireillöolevat suunnitelmat työriitojen sovittelua koskevan lain muutamiseksi, aiheuttaa työväen lakko-oikeuden kieltämisen miltei olemattomiin, päättää osasto, että SAKn ja ammatillisten järjestöjen on jyrkästi vastustettava kaikkia mainitun lain huonontamisyrityksiä, Sekä lausuu Sosialidemokraattiselle eduskuntaryhmälle vaatimuksenaan, että se jakamattomana kaikissa tilanteissa

tekee voitavansa moisen lainsäädännön estämiseksi".

Lokakuun kuukausikokouksessa vuonna 1946 on keskusteltu vilkkaasti kansallistuttamiskysymyksestä, jonka alusti Niilo Rantanen. Päätettiin lähettää kaikille työväenpuolueiden/toimikunnille vetoomus, että he yksimielisesti ryhtyisivät ajamaan mainittua kysymystä. Lisäksi päätettiin lähettää kirjelmä SAK:lle, että myöskin se ryhtyisi voimakkaasti ajamaan kansallistuttamista.

Moniin muihin tärkeisiin kysymyksiin on osaston taholta puututtu. Mm. koko maata käsittävät kirvesmiesten neuvottelukokoukset ovat saaneet alkunsa osaston aloitteesta. Kun osaston jäseniä on myöskin osallistunut maatakäsittäviin palkka- ja työehtoneuvotteluihin, on se saanut tunnustusta maaseutuosastojen taholta. Erässä osaston toimintakertomuksessa sanotaankin: "Eräänä maamme vanhimpana ammattiosastona on toimintamme tullut ikäänkuin esikuvaksi nuoremmille ja pienemmille kirvesmiesten osastoille. Tämä velvoittaa osastomme jäseniä toimimaan niin, ettemme tätä saamaamme luottamusta menetä".

Sodan jälkeisenäkin aikana on jäsenistön keskuudessa tapahtunut rikkomuksia, joiden johdosta on täytynyt ryhtyä kurinpidollisiin toimenpiteisiin. Vuonna 1947 mm. Rauman osasto oli lähettänyt osastolle kirjelmän, jossa syytti osastoon muuttanutta V. Hurskaista epätoverillisesta käytöksestä. Asiaa tutkittiin ja osaston kokous antoi ankaran varoituksen.

Törkeästä työmaajuopottelusta annettiin myöskin samassa kokouksessa varoitus Yrjö Riipiselle. Varoituksesta ei kuitenkaan ollut tulosta ja kun siihen myöhemmin tuli lisäksi muita rikkomuksia, tuli Riipinen lopulta eroitettua jäsenyydestä.

Samana vuonna tehtiin Hgin sementtimiesten taholta syytös kirvesmiesten os. jäsentä Onni Pirhosta vastaan, syyttäen häntä

törkeästä epätoverillisesta käyttäytymisestä. Monien tutkimusten jälkeen osaston kokous erotti Pirhosen jäsenyydestään. Myöhemmin mainittu Pirhonen anoi uudestaan jäseneksi pääsyä osastoon. Kun kävi selville, että Pirhonen oli sopinut kyseessäolleen asian, hyväksyttiin hänet osaston jäsenyyteen.

Vuonna 1949 pöytäkirjoista näkyy, että silloin on myöskin jäsenyydestä eroitettu Antti Hiesmaa ja Onni Helminen. Viimeksi mainitun erottamisen syynä näkyy olevan epärehellisyys pohjarahojen jaossa. Varsin ruma juttu sattui vuonna 1953, silloin nimittäin paljastui, että useita vuosia osaston puheenjohtajanakin toiminut J.O. Rantanen oli syyllistynyt siveellisyysrikokseen alaikäisten tyttöjen kanssa. Asian tultua julki hän heti eroitettiin osaston toimikunnasta ja muista luottamustehtävistä.

Poliittisen vainon kohteeksi ovat lukuisat osaston jäsenet joutuneet, joskin se on enemmän johtunut heidän toiminnastaan työväen poliittisella linjalla. Kuten aikaisemmasta toimintakertomuksesta ilmenee, sai huomattava määrä osaston jäseniä surmansa luokkasodan ygteydessä v. 1918. Varsinkin teloitettujen ja nälkäännääntyneiden määrä oki huomattava. Kertomusvuoden 1925 alussa oli osaston jäseniä vankilassa poliittisista syistä 8, joista vuoden aikana vapautuivat: M. Kokko, J. Suominen, Hj, Kivilahti, O. Heinonen ja Lindström. Vankilaan jäivät edelleen 1918 aikuiset K.N. Holm, ja K, Varjakka sekä Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen asiasta tuomittu Daniel Karvonen. Heistä vapautuivat Holm ja Varjakka 1926 ja Karvonen 1927, osastoon he liittyivät uudelleen heti vapautumisensa jälkeen.

Vuonna 1927 toimeenpantiin maassa jälleen työläisten joukkovangitsemisia, Vaikka osaston pöytäkirjoista ei käykään selville tuliko myös osaston jäseniä vangituksi, on osaston kokouksessa 4.5. lausuttu jyrkkä paheksuminen vangitsemisten johdosta ja myönnetty Smk.500+- heidän oikeusavustukseksen. Jälleen vuonna 1935